

Vera Reli-
gio.

113. Religet ergo nos Religio uni omni-
potenti Deo: quia inter mentem nostram qua
illum intelligimus Patrem, & Veritatem, id
est, lucem interiorem per quam illum intel-
ligimus, nulla interposita creatura est. Qua-
re ipsam quoque Veritatem nulla ex parte
dissimilem in ipso, & cum ipso veneremur,
quæ forma est omnium, quæ ab uno facta
sunt, & ad unum nituntur. Unde apparet spi-
ritalibus animis, per hanc formam esse facta
omnia, quæ sola implet quod appetunt omnia.
Quæ tamen omnia neque fierent à Patre per
Filium, neque suis finibus salva essent, nisi
Deus summè bonus esset: qui & nulli natu-
ræ, quæ ab ipso bona esse posset, invidit;
& in bono ipso, alia quantum vellent, alia
quantum possent, ut manerent dedit. Quare
ipsum Donum Dei cum Patre, & Filio æquè
incommutabile colere & tenere nos convenit:
unius substantiæ Trinitatem, unum Deum à
quo sumus, per quem sumus, in quo sumus:
à quo discessimus, cui dissimiles facti sumus,
à quo perire non permissi sumus: Principium
ad quod recurrimus, & formam quam sequi-
mur, & gratiam qua reconciliamur: unum
Deum, quo auctore conditi sumus, & Similitu-
dinem ejus per ^a quam ad unitatem formamur,
& Pacem qua unitati adhæremus: Deum qui
dixit, Fiat; & Verbum per quod factum est
omne, quod substantialiter & naturaliter fac-
tum est; & Donum benignitatis ejus, quo
placuit & conciliatum est auctori suo, ut
non interiret quidquid ab eo per Verbum fac-
tum est: unum Deum, quo creatore vivimus,
per

^a Ita in MSS. At in excusis legitur, per quem ad
unitatem reformamur.

per quem reformati sapienter vivimus, quem
diligentes & quo fruente, beatè vivimus: unum
Deum, ex quo omnia, per quem omnia, in
quo omnia, ipsi gloria in sæcula sæculorum,
Amen.

DE SUBSEQUENTE OPUSCULO

LIBRI I.

RETRACTATIONUM CAPUT XVII.

PER idem tempus coram episcopis hoc mi-
hi jubentibus, qui plenarium totius Africae ^a
concilium Hippone-regio habebant, *de Fide
ac Symbolo* presbyter disputavi. Quam dis-
putationem nonnullis eorum, qui nos fami-
liariùs diligebant, studiosissimè instantibus, in
librum contuli: in quo de rebus ipsis ita
disseritur, ut tamen non fiat verborum illa
contextio, quæ tenenda memoriter Compe-
tentibus traditur. In hoc libro cum de resur-
rectione carnis ageretur: *Resurget*, inquam, ^{Cap. 10.}
*corpus secundum christianam fidem, quæ
fallere non potest. Quod cui videtur incre-
dibile, qualis sit nunc caro adtendit; qua-
lis autem tunc futura sit, non considerat:
quia illo tempore immutationis angelicæ,
non jam caro erit & sanguis, sed tantum
corpus: & cetera, quæ ibi de corporum ter-
restrium in corpora cælestia mutatione disse-
rui, quoniam dixit Apostolus, cum inde lo-
que-*

^a Hipponense istud concilium in secretario basilicæ Pa-
cis habitum notatur anno 393. octavo idus octobris.

1. Cor. 15. 50. queretur: *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt.* Sed quisquis ea sic accipit, ut existimet ita corpus terrenum, quale nunc habemus, in corpus caeleste resurrectione mutari, ut nec membra ista, nec carnis sit futura substantia, proculdubio corrigendus est, commonitus de corpore Domini, qui post resurrectionem in eisdem membris, non solum conspiciendus oculis, verum etiam manibus tractandus apparuit, carnemque se habere etiam sermone firmavit, dicens: *Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Unde constat, Apostolum non carnis substantiam negasse in Dei regno futuram; sed aut homines qui secundum carnem vivunt, carnis & sanguinis nomine nuncupasse, aut ipsam carnis corruptionem, quae tunc utique nulla erit. Nam cum dixisset: *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*; bene intelligitur tamquam exponendo quid dixerit, continuo subdidisse: *Neque corruptio incorruptionem possidebit.* De qua re ad persuadendum infidelibus difficili, diligenter quantum potui me disseruisse reperiet, quisquis *de Civitate Dei* librum legerit novissimum. Hoc opus sic incipit: *Quoniam scriptum est.*

Zuc. 24. 39. *Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Unde constat, Apostolum non carnis substantiam negasse in Dei regno futuram; sed aut homines qui secundum carnem vivunt, carnis & sanguinis nomine nuncupasse, aut ipsam carnis corruptionem, quae tunc utique nulla erit. Nam cum dixisset: *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*; bene intelligitur tamquam exponendo quid dixerit, continuo subdidisse: *Neque corruptio incorruptionem possidebit.* De qua re ad persuadendum infidelibus difficili, diligenter quantum potui me disseruisse reperiet, quisquis *de Civitate Dei* librum legerit novissimum. Hoc opus sic incipit: *Quoniam scriptum est.*

1. Cor. 15. 50. *Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Unde constat, Apostolum non carnis substantiam negasse in Dei regno futuram; sed aut homines qui secundum carnem vivunt, carnis & sanguinis nomine nuncupasse, aut ipsam carnis corruptionem, quae tunc utique nulla erit. Nam cum dixisset: *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*; bene intelligitur tamquam exponendo quid dixerit, continuo subdidisse: *Neque corruptio incorruptionem possidebit.* De qua re ad persuadendum infidelibus difficili, diligenter quantum potui me disseruisse reperiet, quisquis *de Civitate Dei* librum legerit novissimum. Hoc opus sic incipit: *Quoniam scriptum est.*

Cap. 5. 21. *Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Unde constat, Apostolum non carnis substantiam negasse in Dei regno futuram; sed aut homines qui secundum carnem vivunt, carnis & sanguinis nomine nuncupasse, aut ipsam carnis corruptionem, quae tunc utique nulla erit. Nam cum dixisset: *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*; bene intelligitur tamquam exponendo quid dixerit, continuo subdidisse: *Neque corruptio incorruptionem possidebit.* De qua re ad persuadendum infidelibus difficili, diligenter quantum potui me disseruisse reperiet, quisquis *de Civitate Dei* librum legerit novissimum. Hoc opus sic incipit: *Quoniam scriptum est.*

S.

S. AURELII AUGUSTINI
HIPPONENSIS EPISCOPI
DE FIDE ET SYMBOLO

LIBER UNUS. *

* Scriptus
anno 393.

Symboli capita singula studiosè explicantur, cum hæreticorum fidei catholica adversarium, & maxime manicheorum reprehensione.

I. QUONIAM scriptum est, & apostolica disciplina robustissima auctoritate firmatum: *Quia justus ex fide vivit*; eaque fides officium à nobis exigit & cordis, & linguæ; ait enim Apostolus: *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* oportet nos esse & justitiæ memores, & salutis. Quando quidem in sempiterna justitia regnaturi, à præsentis sæculo maligno salvi fieri non possumus, nisi & nos ad salutem proximorum nitentes, etiam ore profiteamur fidem, quam corde gestamus: quæ fides ne fraudulentis calliditatibus hæreticorum possit in nobis aliqua ex parte violari, pia cantaque vigilantia providendum est. Est autem catholica fides in Symbolo nota fidelibus, memoriarumque mandata, quanta res passa est brevitate sermonis: ut incipientibus atque lactentibus; eis qui in Christo renati sunt, nondum Scripturarum divinarum diligentissima & spiritali tractatione atque cognitione roboratis, paucis verbis credendum constitueretur, quod

Tom. I.

x

mul-

CAPUT I.
Quæ causa & scopus operis præsentis.
Hab. 2. 4.
Gal. 3. 11.
Rom. 10.
10.